

Maa- ja metsätalousministeriö
Ruokaosasto

PÖYTÄKIRJA 1/2018
MMM013:00/2014

MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 SEURANTAKOMITEA

Aika Tiistai 5.6.2018 klo 10:15–15:30
Paikka Original Sokos Hotel Vaakuna, Pori

Jaana Husu-Kallio/maa- ja metsätalousministeriö, puheenjohtaja

Taina Vesanto/maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja

Harri Ahlgren/ työ- ja elinkeinoministeriö

Tiina Malm/maa- ja metsätalousministeriö

Sanna Sihvola/maa- ja metsätalousministeriö

Antero Nikander/maa- ja metsätalousministeriö

Juha Tall/ Maaseutuvirasto

Hannele Sankari/ Maaseutuvirasto

Marja Karvonen/ Satakunnan ELY-keskus

Ulla Mehto-Hämäläinen/ Keski-Suomen ELY-keskus

Hannu Linjakumpu/Lapin ELY-keskus

Kari Kivikko/Hämeen ELY-keskus

Marica Twerin/Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry (valtakirja)

Jonas Laxåback/Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Maaret Pulliainen/ Suomen ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Meira-Pia Lohiluoma/ Österbottens Svenska Lantbrukssällskap

Päivi Kiviranta/ Suomen 4H-liitto, 4H Länsi-Suomi

Mirja Hellstedt/Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry

Pertti Iivanainen/ Maaseudun kehittäjä

Heli Walls/ Suomen Kylätoiminta ry

Ilkka Peltola/Keskipiste – Leader ry

Virva Terho/maa- ja metsätalousministeriö

Susanna Ollila/ Maaseutuvirasto

Poissa: Jyri Inha/ valtiovarainministeriö, Timo Halonen/ maa- ja metsätalousministeriö, Tarja Haaranen/Ympäristöministeriö, Matti Puolimatka/Elintarviketurvallisuusvirasto, Hannamari Heino/ Suomen yrittäjät, Jari Huovinen/ Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Tapani Veistola/Suomen luonnonsuojeluliitto, Kati Pulli/ SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto, Taina Väre/Suomen Kuntaliitto, Asko Peltola/Etelä-Pohjanmaan liitto, Leena Anttila/maa- ja metsätalousministeriö

Pysyvät asiantuntijat: Kai Heikkilä/EU:n komissio, DG AGRI

Muut asiantuntijat: Taru Haapaniemi/EU:n komissio, DG AGRI (ap), Annukka Lyra/maa- ja metsätalousministeriö, Timo Pukkila/Satakunnan ELY-keskus, Pekka Antila/Satakunnan ELY-keskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio avasi kokouksen ja totesi, että komissio on antanut monivuotiset rahoituskehyykset ja lainsäädäntöesitykset kaudelle 2021-2027. Vaikka uuden kauden valmistelu alkaa, tulee varmistua siitä, että nykyisen kauden toimeenpano hoidetaan huolella loppuun asti. Maatalouden investoinnit ovat lisääntyneet huomattavasti viimeisten vuosien aikana ja rahoituksen riittävyyden varmistamiseksi tehdään tarvittavia toimia. Ruokavirasto aloittaa vuoden 2019 alussa toimintansa. Pääjohtajan hakuprosessi alkoi 1.6. Maku II lainsäädäntöesitykset ovat eduskunnan käsittelyssä.

Marja Karvonen Satakunnan ELY-keskuksesta esitteli seurantakomitealle alueen tilannetta.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Todettiin kokouksen läsnäolijat. Paikalla oli 23 jäsentä/varajäsentä, joten kokous oli päätösvaltainen.

Jäsenmuutoksista todettiin, että Mavin edustajina toimivat Juha Tall ja Hannele Sankari ja Esko Leinonen toimii Juha Tallin varajäsenenä, ELY-keskuksia edustavan Marja Karvosen uusi varajäsen on Petri Knaapinen Uudenmaan ELY-keskuksesta, SLC:n edustajana toimii Mats Nylund ja varajäsenenä Jonas Laxåback ja Suomen Kylätoiminta ry:n edustaja toimii Heli Walls.

3. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Esityslista hyväksyttiin työjärjestykseksi esityksen mukaisesti.

4. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 vuoden 2017 raportti

Virva Terho/MMM esitteli ohjelman vuoden 2017 raportin. Ohjelman toimeenpano on edennyt vauhdikkaasti. Ohjelman rahoituskehyyksestä oli vuoden 2017 lopussa maksettu 49 % ja sidottu 69 %. Rahoituskaudella 2014-2020 on edetty aavistuksen vauhdikkaammin kuin edellisellä kaudella, vaikka ohjelman täysipainoinen toteutus pääsi alkamaan vasta vuonna 2016. Yritys- ja hankerahoituksessa on takana vasta kaksi kokonaista toteutusvuotta. Ohjelman seurantatietojen laadun parantamiseksi tehtiin vuoden 2017 aikana paljon korjauksia ja täydennyksiä. Tuloskehyyksessä esitetyt välitavoitteet ovat pääosin toteutumassa vuoden 2018 lopussa. Vuonna 2018 tuotokset raportoidaan

käynnistyneiden (vähintään yksi välimaksu maksettu) hankkeiden perusteella. Tuloskehysten välitavoite prioriteetin 5 maksujen osalta on haastava saavuttaa.

Komission edustaja totesi, että vuosiraportti voidaan lähettää komission hyväksyttäväksi. Tilannetta prioriteetin 5 maksujen osalta on selvitettävä ja tarvittaessa suositellaan tekemään muutos ao. välitavoitteeseen.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuorituksen 2014-2020 vuoden 2017 raportin.

5. Ajankohtaistarkastus ohjelman toimeenpanon tilanteeseen

Maa- ja metsätalousministeriö

Tiina Malm/MMM esitteli Manner-Suomen maaseudun kehittämissuoritukseen 2014-2020 tehtävää seuraavaa ohjelmamuutosta. Toimenpiteiden välisiä rahoitussiirtoja on tarpeen tehdä. Ei kuitenkaan niin, että leikataan varoja vaan kyse on käyttämättömien varojen siirrosta sinne, missä tarvetta on. Erityisen haastava tilanne on ympäristökorvausten rahoituksen riittävydessä. Ympäristökorvauksiin tullaan myös tekemään sopeutustoimia, joiden tavoitteena on mukauttaa toimintaa tulevan kauden vaatimuksiin. Lisäksi seuraavassa ohjelmamuutoksessa muutettaneen luonnonhaittakorvausten kokonaan kansallisia tukitasoja. Ns. omnibus-asetuksen perusteella raskas kilpailutusmenettely neuvojien osalta jää pois ja neuvojien valinta tehdään jatkossa avoimella hakumenettelyllä.

Maaseutuvirasto

Juha Tall/Mavi esitteli Manner-Suomen maaseudun kehittämissuorituksen 2014–2020 toimeenpanon tilannekatsauksen. Kertakorvauksen käyttöönottoa kehittämissuorituksissa valmistellaan. Yritystukien vilkas haku jatkuu. Hanke-, yritys- ja rakennetukien raportointia kehitetään. Tavoitteena on Hyrrään tallennetun tiedon laadun parantaminen ja asiakkaille käyttökelpoisten raporttien tarjoaminen. Mavi kouluttaa ja neuvoo Hyrrään tallennettavan tiedon sisällöstä.

Mavin ja Leader-ryhmien yhteistyötä kehitetään. Erityisesti toimintarahan maksuhakemusten käsittelyajat ovat olleet kohtuuttoman pitkiä. Mavissa on lisätty käsittelijöiden määrä kahdesta neljään. Toimintarahaan liittyvistä linjauksista keskustellaan yhteisissä palaverissa Suomen Kylät ry:n Leader-jaoston ja Leader-asiantuntijaryhmän kanssa. Leader-ryhmien hallitusten jäseniin sovelletaan valtion matkustusohjesääntöä. Ohjeen mukaiset päivärahat ovat hyväksyttäviä kustannuksia. Leader-ryhmän toiminnanjohtajan osallistuminen ryhmän rahoittamien hankkeiden ohjausryhmiin voidaan maksaa toi-

mintarahasta. Kaikkien Leader-ryhmien työntekijöilleen maksamien palkkojen kohtuullisuus arvioidaan eikä erillistä hyväksyttävien kustannusten ylärajaa ole.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuen ja kolttalain mukaisten tukien päätöksenteko alkoi alkuvuodesta 2017 ja maksatukset maaliskuussa 2018.

Hyrrän kaikki toiminnot eivät ole vielä valmiita. Muutospäätös-toiminto otettiin käyttöön toukokuussa 2018. Hankkeiden lopettamistoiminto saadaan käyttöön vuoden 2018 aikana. Sähköisen haun osuus on hyvä.

Hannele Sankari/Mavi kertoi, että peltomaan laatutestin suoritti määräaikaan mennessä noin 98 % ympäristökorvauksiin sitoutuneista. Asiasta muistutettiin viljelijöitä mm. suosituilla tekstiviestimuistutuksilla. Saneerauskasviala kasvoi voimakkaasti vuodesta 2015 alkaen, kun toimenpidettä toteutettiin laajemmin kuin oli tarkoitettu. Tälle vuodelle Viipuun on toteutettu kartalle toiminto, joka osoittaa tuenhakijalle mihin osaan lohkoa hän voi kylvää korvaukseen oikeutettavaa saneerauskasvia. Eläinten hyvinvointikorvauksen vuosittain valittavien toimenpiteiden määrän vaihtelua tutkittiin vuosien 2017 ja 2018 välillä. Muutoksiin löytyy selitys mm. säädösmuutoksesta tai neuvonnan aktiivisuudesta.

Päätukihaku on käynnissä. Se avautui yhdessä vaiheessa ja aiemmin kuin koskaan, silti "viime tipan" palautuskäytäntö näyttää jatkuvan. Sähköisesti asioivien osuus on vakiintunut 95 prosenttiin.

Maaseutuohjelman viljelijätukien valvonnan seuraamukset kohdistuvat vuosittain toistuvasti samoihin tukiehtoihin, joiden noudattamisessa on syystä tai toisesta puutteita. Maavista lähetetään viljelijöille suosittu sähköinen viljelijä uutiskirje, joka sisältää ajankohtaisia tukiasioita. Jakelun laajuus on noin 48 000 kpl. Maksuajankohdat ovat vakiintuneet.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- kiitettiin koko päätukihaun aikaista avaamista Vipussa
- kaupunkien läheinen maaseutu on tärkeä tukialue ja on positiivista, että maaseutuohjelman tuet kohdistuvat myös sinne
- valintakriteerit toimivat

ELY-keskukset

Pekka Antila Satakunnan ELY-keskuksesta kertoi ohjelman toimeenpanon tilanteesta Satakunnassa ja ELY-keskusalueilla koko Suomessa. Maatilarahoituksen kysyntä on yllättänyt, vaikka maatalouden kannattavuus ei ole parantunut. Yritystukien kysyntä on aktiivista. Perustamistuen tulkinnat ovat vaihdelleet ELY-keskuksittain. Hanketukien osalta on ollut hiljaisempaa. Käynnissä on paljon hankkeita ja uusia hanketoteuttajia on

vaikea löytää. On tärkeää, että Hyrrä saadaan vuoden 2018 aikana puuttuvilta osin kuntoon. Hankkeiden lopettamistoiminto tulisi saada käyttöön pikaisesti, jotta vapautuvat valtuudet saadaan käyttöön. Sulkemiseen kaivataan ohjeistusta. Teknisen avun määrärahoja on jäljellä mutta HTV-kehukset tulevat ELY-keskuksissa vastaan.

Rahoituksen kysyntä on kahtena peräkkäisenä vuonna ollut Satakunnassa erittäin aktiivista. Uuden meijerin vastaanotokapasiteetti on kaksinkertaistunut. Aurinkoenergiainvestoinnit ovat lisääntyneet. Satakunnassa on tavoitteena luoda Suomen resurssitehokain ruokaketju. Maaseutupalveluiden palvelupisteverkoston rakentamisessa tavoitteena saada laajasti samaa asiakaskuntaa palvelevat toimijat saman katon alle.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- teknisen avun HTV-määrän muutos on selvittelyssä
- ohjelman hyväksymisen jälkeen tukitasojen vaihtelu olisikin mahdollista mutta sitä ei enää tällä ohjelmakaudella oteta käyttöön

Leader-ryhmät

Ilkka Peltola Keskipiste Leader ry:stä kertoi Leader-ryhmien ajankohtaisista asioista. Ohjelmakauden aktiivisin vaihe on meneillään. Toimintarahan käsittelyajat ovat edelleen pitkiä ja tämä aiheuttaa suuria haasteita yhdistysten toimintaan. Myös tulkintojen vaihtelu aiheuttaa toiminnalle haasteita. Tulkinnat muuttuvat henkilöstön vaihtuessa Mavissa. Muutospäätöksen puuttuminen Hyrrässä haittaa rahoituksen käyttöä ja sen seuranta. Vuoropuhelu Leader-ryhmien ja Mavin välillä on lisääntynyt.

Leaderin kehystarkistus epäonnistui ja rahat ovat jumissa. Joillakin ryhmillä rahat ovat tältä vuodelta loppu. Tästä tulee ottaa oppia toiseen kehystarkistukseen. Ohjelmakausien vaihtuminen aiheuttaa haasteita vuosille 2021-2023 Leaderin rahoitukseen. Onko olemassa kansallista rahaa, jolla voitaisiin turvata mahdollinen siirtymäkauden rahoitus? Lisäksi esitettiin, että yritystukivälineiden tulisi mukautua ajassa. Kynnyksen yrittäjyyteen tulisi olla matala. Tulevalla kaudella yhdistysten yritysmaista toimintaa olisi pystyttävä tukemaan (esim. SOTE-palvelut). Kokeilu- ja kehittämishankkeissa voisi ottaa käyttöön tukien porrastetun mallin. Leaderilla tulisi olla omat, erilaiset ”työkalut” tukea kokeilua ja kehittämistä.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- Mavin ja Leader-ryhmien yhteistyössä on tapahtunut kehitystä
- kehystarkistus on strategisena tavoitteena hyvä, mutta toteutus epäonnistui seurantatietojen virheellisuuden takia

- yritystukivälineet uusiutuivat tälle kaudelle, ja komissio jatkaa lainsäädäntöesityksessään niiden kehittämistä seuraavalle kaudelle
- perustamistuki on toimiva väline, mutta uuden tukimuodon oppiminen vie aikaa ja sen ohjeistuksen soveltamisessa on kulunut paljon aikaa
- SOTE ei ole ensisijainen rahoituskohde maaseudun yritysrahoituksessa
- riski saataisiin osaksi maaseutuohjelmaa esim. osoittamalla rahoitus koko kaudeksi, asettamalla toiminnalle tavoitteet ja antamalla toimintaan vapausasteita
- 4H-liitto kiitti, että asiakkaalle ongelmat eivät ole näkyneet. Leader-ryhmien kautta saatu rahoitus on mahdollistanut tuhansien nuorten saamisen mukaan maaseudun kehittämiseen. Leader-rahoitus on kehittämistoiminnalle tärkeä ja rahoituksen toivotaan jatkuvan seuraavallakin ohjelmakaudella.

6. Viestinnän ajankohtaiskatsaus

Annukka Lyra/MMM kertoi, että maaseutuohjelman uuden ppt-esityspohjat ovat tulossa käyttöön. Esityspohjat ovat aikaisempaa visuaalisemmat. Maaseutu.fi-sivusto päivitettiin 6 kk sitten. Linkkien rikkouduttua uudistuksen takia kävijämäärissä oli havaittavissa pieni notkahdus. Viestintäverkoston toimii entistäkin tehokkaammin ja viestintäyhteistyö Euroopan tasolla on jälleen aktivoitumassa. Vuoden alkupuoliskolla on panostettu sprintteihin, joissa viestintäverkosto jakaa tehostetusti viestejä. Näillä pyritään laajentamaan viestinnän tavoittamaa yleisöä ja ohjaamaan Maaseutu.fi-sivustolle. Tukien julkistuksen yhteydessä tehtiin blogeja ja viestinnällisiä nostoja. Vastaavasti Eurooppapäivänä jaettiin faktoja sosiaalisessa mediassa. Seuraavat viestinnän sprintit tehdään avointen kylien viikolla ja juhannusviikolla. Juhannuksena jaetaan erityisesti vapaa-ajanasukkaille suunnattuja sisältöjä ja ohjataan Maaseutu.fi-sivustolle myös radiomai-noksen avulla.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- ruotsinkielisen sivuston ajantasaisuutta toivottiin parannettavan

7. Maaseutuverkoston tilannekatsaus

Taina Vesanto/ MMM esitteli maaseutuverkoston tilannekatsauksen. Maaseutuverkoston vuoden 2017 toimintakertomus on hyväksytty ohjausryhmässä ja se julkaistaan Maaseutu.fi-sivuilla. Maaseutuverkoston toiminta on herättänyt paljon kiinnostusta. Takana on teemaryhmätoiminnan 2 kaksivuotiskautta ja seuraavan kaksivuotiskauden teemat on jo valittu. Teemoiksi on valittu "Älykkäät kylät" ja "Tulvaisuuden tuottajat". Koordinaattorit ryhmiin on haussa. Käynnissä ovat myös Älykkäin kylä –kilpailu sekä Maaseutu2030 –työ.

8. Muiden ERI-rahastojen tilannekatsaus

Harri Ahlgren/TEM esitteli rakennerahasto-ohjelman tilannekatsauksen. Kehyksestä on varattu keskimäärin 64 % ja maksettu 30 %. Hanketoteuttajien kirjo on laventunut EAKR:ssa, mutta ESR:ssä on käynyt päinvastoin. Välitavoitteet tullaan saavuttamaan, mutta koko kaudelle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaatii vielä paljon työtä. Rahoituskaudella 2021-2023 rahoitusinstrumenttien osuus tulee kasvamaan. Maakuntaohjelmat on päivitetty. Kasvupalvelu-uudistus tullaan toteuttamaan joka tapauksessa.

9. Ohjelmakauden 2021-2027 valmistelun tilannekatsaus

Kai Heikkilä ja Taru Haapaniemi Euroopan komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosastolta kertoivat komission uuden rahoituskauden CAP-esityksestä. Jäsenmaille on tulossa komission näkemyksen mukaan joustavuutta toteutukseen unionin asettamissa rajoissa. I ja II pilarit tekevät aiempaa enemmän yhteistyötä. Lainsäädäntöä on valmisteltu 2 vuotta. Merkittäviä eroja sisältöön ei nykyiseen kauteen verrattuna ole tulossa. Unioni vetäytyy mikrosäätelystä. Keskitytään tulosten aikaansaamiseen.

Rahoituksen suhteen tilanne on haastava. Brexitin myötä kehyksestä katoaa 12 mrd euroa. Lisäksi uusiin haasteisiin (maahanmuutto, turvallisuus ja puolustus) kohdistettava rahoitus vähentää perinteisten kohteiden rahoitusta. Rahoituksen leikkaus aiheuttaa harmitusta kaikkialla.

Jäsenmaiden tulee laatia I ja II pilareille yhteinen CAP-suunnitelma. Nykytilan kuvaus, SWOT-analyysi ja interventiologiikka ovat siinä keskeisessä roolissa. Interventioiden tarve tulee esittää ennakoanalyysissä ja niiden tulee perustua uusimpaan ja parhaimpaan käytettävissä olevaan tietoon. Valintakriteereitä tulee käyttää jatkossakin.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia asioita:

- interventiot vastaavat melko lailla nykyisiä toimenpiteitä
- maaseuturahasto ei sisälly yleisasetukseen, koska CAP-kokonaisuus ei sovellu yleisasetuksen kehikkoon
- yleisasetuksesta huomioidaan mm. yhteislähtöinen paikallinen kehittäminen ja yksinkertaistetut kustannusmenettelyt
- kriittinen suhtautuminen budjettiesitykseen, II pilariin esitetyt suuret leikkaukset yllättivät
- suorien tukien tukikatto ei paranna Suomen tilarakennetta
- aikataulukysymyksiin komission lähtökohtana on, että siirtymäkautta ei tule
- rahoitusta voi siirtää myös I pilarista II pilariin

- tavoitteena on parantaa pienien tuottajien asemaa

10. Muut ajankohtaiset asiat

Muita asioita ei ollut.

11. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään pääkaupunkiseudulla 5.12.2018.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:30.

Helsingissä 29.6.2018

Seurantakomitean puheenjohtaja,
kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Seurantakomitean sihteeri,
neuvotteleva virkamies

Virva Terho